

Sygn. akt IV KK 705/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Klaudia Binienda

w sprawie **D. B.**

skazanego z art. 209 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 27 stycznia 2022 r. w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w S.

z dnia 19 marca 2021 r., sygn. akt III K [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu w S. do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w S. z dnia 19 marca 2021 r. (sygn. akt III K [...]) D. B. został uznany winnym tego, że w okresie od listopada 2019 r. do października 2020 r. w S. uchylał się od obowiązku alimentacyjnego na rzecz córki M. B., określonego co do wysokości wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w D. o sygn. akt III RC [...], a wysokość powstałych wskutek uchylania

się od obowiązku alimentacyjnego zaległości przekracza równowartość trzech świadczeń okresowych, czym naraził w/w wymienioną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, tj. przestępstwa z art. 209 § 1 i 1a k.k., za które wymierzono mu karę 4 miesięcy ograniczenia wolności poprzez wykonywanie nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie. Na mocy art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt 3 k.k. zobowiązano oskarżonego D. B. do wykonywania ciążącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie córki M. B..

Wobec braku sprzeciwu stron, wskazany wyrok nakazowy uprawomocnił się w dniu 26 maja 2021 r.

Od powyższego prawomocnego wyroku kasację w trybie art. 521 k.p.k. wniósł Prokurator Generalny, zarzucając przedmiotowemu orzeczeniu *„rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 500 § 1 i 3 k.p.k., polegające na wydaniu wobec D. B. wyroku w postępowaniu nakazowym, mimo iż okoliczności popełnienia opisanego w akcie oskarżenia czynu z art. 209 § 1 i § 1a k.k. i wina oskarżonego, w świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego budziły wątpliwości w odniesieniu do czasu popełnienia przez oskarżonego czynu zabronionego, co w efekcie, z rażącym naruszeniem również art. 504 § 1 pkt 4 k.p.k.. doprowadziło do skazania D. B. za przestępstwo z art. 209 § 1 i 1a k.k., popełnione w okresie od listopada 2019 r. do października 2020 r., podczas gdy za ten sam występki na szkodę tej samej małoletniej pokrzywdzonej, popełniony w okresie od 15 sierpnia 2018 r. do 16 stycznia 2020 r., oskarżony został już prawomocnie skazany wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w S. z dnia 11 marca 2021 r., sygn. akt IX K [...], a nadto od 20 października 2020 r. był pozbawiony wolności i przebywał w jednostce penitencjarnej.”*

Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w S. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna.

Zgodzić się należy z Prokuratorem Generalnym, że możliwość wydania wyroku w trybie nakazowym istnieje w przypadku, gdy materiał dowodowy zebrany w sprawie pozwala na stwierdzenie, że okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości. Oznacza to, że in concreto nie ma ich zarówno odnośnie do sprawstwa danego czynu, winy oskarżonego, wypełnienia wszystkich znamion tego czynu wymienionych w przepisach prawa karnego materialnego, przy uwzględnieniu wszystkich dowodów, na których oparto akt oskarżenia. W przeciwnym wypadku konieczne jest rozpoznanie sprawy na rozprawie głównej.

W niniejszej sprawie doszło do wskazywanych przez Prokuratora Generalnego zaniechań związanych z prawidłową weryfikacją przede wszystkim innych toczących się, a sygnalizowanych przez matkę pokrzywdzonej postępowań karnych w przedmiocie niealimentacji.

Na co trafnie wskazał Prokurator Generalny, Sąd Rejonowy w S. wyrokiem nakazowym z dnia 11 marca 2021 r. (sygn. akt IX K [...]) uznał D. B. za winnego tego, że w okresie od 15 sierpnia 2018 r. do 16 stycznia 2020 r. w S. uchylał się od wykonania obowiązku alimentacyjnego względem córki M. B., określonego co do wysokości wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w D. z dnia 10 grudnia 2015 r. (sygn. akt III RC [...]), przy czym łączna wysokość powstałej wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych i przez to naraził wymienioną na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, tj. czynu z art. 209 § 1 k.k. w zw. z art. 209 § 1a k.k. i wymierzył mu karę 10 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. Ponadto na podstawie art. 34 § 3 k.k. w zw. z art. 72 § 1 pkt 3 k.k. Sąd zobowiązał oskarżonego do wykonywania ciążącego na nim obowiązku łżenia na utrzymanie córki M. B.. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 10 kwietnia 2021 r., bez postępowania odwoławczego.

Zestawienie powyższych czasookresów niealimentacji z opisem czynu w sprawie niniejszej ujawnia, że w istocie doszło do uznania winnym w części za ten sam czyn dwukrotnie. W przypadku czynu niealimentacji, który polega na zaniechaniu wykonywania obowiązku łżenia na osobę uprawnioną, o kwestii

tożsamości czynu i procesowych tego konsekwencjach decyduje okres owego zaniechania. Jednak jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 14 grudnia 2001 r., II KKN 37/01, LEX nr 51602. „W przypadku przestępstw niealimentacji, które należą do kategorii tzw. przestępstw zbiorowych, o tożsamości czynów, z tego punktu widzenia, można mówić wyłącznie wówczas, gdy okresy uporczywego uchylania się od obowiązku świadczeń alimentacyjnych, ustalone w kolejno rozpoznawanych sprawach, pokrywają się ze sobą, lub gdy okres określony w sprawie następnej został w całości objęty skazaniem w sprawie rozpoznawanej poprzednio, prawomocnie już zakończony. Rozumowanie takie wynika przede wszystkim z faktu, iż prawomocne skazanie sprawcy przestępstwa niealimentacji przez ściśle określony czas nie zwalnia go od odpowiedzialności karnej w razie uporczywego uchylania się od wykonania nałożonych nań świadczeń alimentacyjnych w dalszym okresie. Jest to bowiem nowy czyn przestępny, którego granice czasowe powinny być dokładnie zakreślone w opisie przypisanego czynu w wyroku skazującym, zgodnie z brzmieniem art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k.”

Powyższe przesądziło o konieczności uchylecia wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, gdyż dopiero prawidłowa ocena okresu braku wykonywania przez oskarżonego obowiązku alimentacji w powiązaniu z dotychczasowymi skazaniami i uprzednią karalnością za przestępstwo z art. 209 k.k. pozwoli adekwatnie rozważyć zakres ewentualnej odpowiedzialności karnej oskarżonego.